

Hygiena zdravotnických zařízení Úvod do legislativy

MUDr. Bohdana Rezková, Ph.D.

Ústav ochrany a podpory zdraví LF MU

STUDENT

Směrnice Lékařské fakulty Masarykovy univerzity

č. 1/2016

PRAVIDLA CHOVÁNÍ STUDENTŮ ÚČASTNÍCÍCH SE KLINICKÉ VÝUKY A PRAXE

Podle § 28 odst. 1 zákona č. 111/1998 sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o vysokých školách“), vydávám tuto směrnici.

ČÁST PRVNÍ

Čl. I. ÚVODNÍ USTANOVENÍ

1. Tato směrnice konkretizuje povinnosti a pravidla chování studentů Lékařské fakulty Masarykovy univerzity (dále jen „LF MU“) při výkonu praxe ve zdravotních zařízeních.
2. Ustanovení této směrnice navazují zejména na Studijní a zkušební řád Masarykovy univerzity, zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví.
3. Při aplikaci této směrnice nesmí docházet k diskriminaci nebo vyloučení, zejména z hlediska pohlaví, věku, rasy, jazyka, původu, národnosti, náboženství nebo smýšlení.
4. Tato směrnice stanoví:
 - a. obecná pravidla chování studenta,
 - b. základní pravidla pro vztah studenta a vyučujícího,
 - c. základní pravidla pro vztah studenta a pacienta a
 - d. sankce za nedodržování těchto pravidel.

SMĚRNICE ČÁST DRUHÁ

ČI. III. OBECNÁ PRAVIDLA CHOVÁNÍ STUDENTA

I

- 3. **Student je povinen** dodržovat veškerá **hygienická nařízení a předpisy, jež jsou vyžadovány na příslušném pracovišti, v rámci kterého vykonává svou praxi, zejména zákon č. 258/2000 Sb.,** o ochraně veřejného zdraví, dbát hygienických návyků sloužících k zamezení šíření infekčních onemocnění, **dostavovat se na praxi zdravý** a podstoupit všechna předepsaná očkování pro dané pracoviště.
- 4. **Student dodržuje** obecná pravidla etikety oblékání s ohledem na obvyklou praxi oblékání zdravotnického personálu a s ohledem na důstojnost povolání, na které se svým studiem připravuje, zejména je pak povinen v průběhu vykonávání praxe nenosit pokrývku hlavy, nosit čistý bílý laboratorní plášť a čitelnou jmenovku. Student se upravuje, obléká a jedná tak, aby předcházel vzniku a šíření infekčních onemocnění a vzniku škody sobě a svému okolí.
- 5. V průběhu praxe **nosí student čisté osobní ochranné pracovní prostředky** požadované poskytovatelem zdravotních služeb. Student nesmí v osobních ochranných pracovních prostředcích opustit areál poskytovatele zdravotních služeb.

SMĚRNICE ČÁST DRUHÁ

ČI. III. OBECNÁ PRAVIDLA CHOVÁNÍ STUDENTA II

- 6. Jmenovka **musí být** připevněná na přední části oděvu – čitelná a čistá. Nesmí viset volně.
- 7. Obuv **musí být** vyčleněná a čistá.
- 8. Vlasy a vousy **musí být** čisté a upravené. **Delší vlasy (délka přesahující ramena) musí být sepnuté.**
- 9. Na pracovištích, kde je prováděna chirurgická nebo hygienická dezinfekce rukou, **nesmí student nosit na ruce žádné šperky a hodinky.** Úprava nehtů nesmí ohrožovat zdravotní stav pacienta zejména s ohledem na možné šíření infekcí spojených se zdravotní péčí a nesmí bránit poskytování zdravotní péče v plném rozsahu. **Nehty musí být upravené, krátké, čisté.**
- 10. Dlouhé náušnice mohou představovat riziko poranění pacienta a jsou rizikové i z hlediska hygienického, při poskytování péče o pacienta jsou nevhodné. **Řetízky a náhrdelníky nesmí být** dlouhé a nesmí zasahovat do prostoru určeného pro výkon práce.

SMĚRNICE ČÁST DRUHÁ

ČI. III. OBECNÁ PRAVIDLA CHOVÁNÍ STUDENTA III

- 11. Ozdoby např. piercing přes nos, jazyk, ret, obočí nebo jakékoliv jiné, by měly být na pracovišti odstraněny, nebo zajištěny tak, aby nebyly vnímány negativně ze strany pacientů i personálu.
- 12. Při vstupu a odchodu z oddělení si studenti myjí, eventuálně dezinfikují ruce. **Hygienickou dezinfekci rukou** student provede: a. před vyšetřením nebo ošetřením každého pacienta, b. po každém zdravotnickém výkonu u pacienta, c. před nasazením a po sejmutí rukavic.
- 13. Vyšetřovací rukavice student použije: a. při manipulaci s biologickým materiálem, předměty a pomůckami kontaminovanými biologickým materiálem včetně použitého prádla a nebezpečného odpadu, b. při uplatňování bariérového ošetřovacího režimu
- 14. Další indikace použití rukavic a mytí a dezinfekce rukou stanoví vyučující nebo zdravotnický pracovník.

SMĚRNICE ČÁST DRUHÁ

ČI. III. OBECNÁ PRAVIDLA CHOVÁNÍ STUDENTA IV

- 15. Jednorázové ochranné pomůcky poskytované pracovištěm (rukavice, ústenky, jednorázové zástěry atd.) se **odkládají ihned po výkonu do infekčního odpadu.**
- 16. **Membránu fonendoskopu** si **student dezinfikuje** po každém vyšetření pacienta.
- 17. Studentu je zakázáno si bez oprávnění opatřovat a zneužívat lékařské předpisy, léky a zdravotnický materiál. Porušení tohoto ustanovení se automaticky považuje za zvlášť závažný případ porušení této směrnice.

Legislativní
požadavky v
oblasti hygieny

|

**Zákon č.
258/2000 Sb.**
o ochraně
veřejného
zdraví

DÍL 3

Hygienické požadavky na provoz zdravotnických zařízení a některých zařízení sociálních služeb

§ 15

- (1) Poskytovatel zdravotních služeb nebo poskytovatel sociálních služeb v týdenním stacionáři, domově pro osoby se zdravotním postižením, domově pro seniory nebo domově se zvláštním režimem, (dále jen osoba poskytující péči), jsou povinni činit hygienická a protiepidemická opatření k předcházení vzniku a šíření infekce spojené se zdravotní péčí. **Infekcí spojenou se zdravotní péčí** se rozumí nemoc nebo patologický stav vzniklý v souvislosti s přítomností původce infekce nebo jeho produktů ve spojitosti s pobytem nebo výkony prováděnými osobou poskytující péči ve zdravotnickém zařízení, v týdenním stacionáři, domově pro osoby se zdravotním postižením, domově pro seniory nebo v domově se zvláštním režimem, v příslušné inkubační době.
- (2) Osoba poskytující péči je **povinna stanovit opatření** podle odstavce 1 v **provozním řádu**.

Legislativní požadavky v oblasti hygieny

|

Zákon č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví

§ 16

- (1) Osoba poskytující péči je při výskytu infekce spojené se zdravotní péčí nebo při podezření na její výskyt **povinna neprodleně zjistit její příčiny a zdroje, způsob přenosu původce a provést odpovídající protiepidemická opatření** k zamezení jejího dalšího šíření
- (2) Osoba poskytující péči je dále **povinna neprodleně hlásit** příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví případy infekce spojené se zdravotní péčí, **jde-li o hromadný výskyt, těžké poškození zdraví nebo úmrtí pacienta**; způsob a obsah hlášení stanoví prováděcí právní předpis.

Legislativní požadavky v oblasti hygieny

| Zákon č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví

§ 17

- (1) Osoba poskytující péči je **povinna dodržet hygienické požadavky pro příjem fyzických osob do zdravotnického zařízení nebo zařízení sociálních služeb uvedeného v § 15 odst. 1, jejich ošetřování, zásobování vodou, úklid a výkon a kontrolu dezinfekce, sterilizace a vyššího stupně dezinfekce** upravené prováděcím právním předpisem.
- (2) Dezinfekcí je soubor opatření ke zneškodňování mikroorganismů pomocí fyzikálních, chemických nebo kombinovaných postupů, které mají přerušit cestu nákazy od zdroje ke vnímavé fyzické osobě.
- (3) Vyšším stupněm dezinfekce jsou postupy, které zaručují usmrcení bakterií, virů, mikroskopických hub a některých bakteriálních spor, nezaručují však usmrcení ostatních mikroorganismů (například vysoce rezistentních spor) a vývojových stadií zdravotně významných červů a jejich vajíček.
- (4) Sterilizací je proces, který vede k usmrcování všech mikroorganismů schopných rozmnožování včetně spor, k nezvratné inaktivaci virů a usmrcení zdravotně významných červů a jejich vajíček.
- (5) O provedené sterilizaci a jejím výsledku je osoba poskytující péči povinna vést evidenci v rozsahu upraveném prováděcím právním předpisem. Jiný způsob sterilizace může osoba poskytující péči použít jen na základě povolení příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví. V žádosti o povolení uvede osoba poskytující péči způsob sterilizace a průkaz jeho účinnosti.

Legislativní požadavky v oblasti hygieny

Zákon č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví

§ 18

- (1) Osoba poskytující péči a osoba provozující prádelnu jsou povinny **zdravotnické prádlo** (17a) ze zdravotnického zařízení nebo zařízení sociálních služeb uvedeného v § 15 odst. 1 ukládat podle povahy znečištění, převážet, prát ho a zacházet s ním způsobem upraveným prováděcím právním předpisem. Osoba provozující prádelnu, ve které se pere zdravotnické prádlo (17a) ze zdravotnického zařízení nebo ústavu sociální péče, je povinna tuto prádelnu vybavit způsobem upraveným prováděcím právním předpisem.
- (2) Osoba poskytující péči je povinna ve zdravotnickém zařízení a v zařízení sociálních služeb uvedeném v § 15 odst. 1 používat vodu, která má **jakost vody pitné**, pokud druh poskytované péče nevyžaduje nebo neumožňuje užití vody jiné jakosti. K užití vody jiné jakosti, nejde-li o teplou vodu podle § 3 odst. 3, je třeba povolení příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví. V žádosti osoba poskytující péči uvede mikrobiologické, biologické, fyzikální, organoleptické a chemické ukazatele vody, jejich hodnoty a způsob zabezpečení dodržování hodnot těchto ukazatelů s ohledem na způsob užití vody.
- (3) Pro provoz bazénu nebo sauny jako součásti léčebně rehabilitační péče nebo lázeňské léčebně rehabilitační péče poskytované osobou poskytující péči se použijí § 6a, § 6b odst. 2 a § 6c odst. 1 písm. a) až d), pokud upravují hygienické požadavky na umělá koupaliště nebo sauny, obdobně. To neplatí, pokud osoba uvedená ve větě první přivádí do bazénu vodu z přírodního léčivého zdroje. Při použití vody z přírodního léčivého zdroje musí osoba uvedená ve větě první zajistit dodržení hygienických limitů mikrobiologických, fyzikálních a chemických ukazatelů jakosti stanovené prováděcím právním předpisem; pro kontrolu jakosti této vody se použijí § 6c odst. 1 písm. a) až d) obdobně.

Legislativní požadavky v oblasti hygieny

|

Vyhláška č. 306/2012 Sb.

o podmínkách předcházení
vzniku a šíření infekčních
onemocnění a o
hygienických požadavcích
na provoz zdravotnických
zařízení a ústavů sociální
péče

- § 1 Způsob a rozsah hlášení infekčních onemocnění s výjimkou nemocničních nákaz
- § 2 Způsob hlášení nemocničních nákaz
- § 3 Seznam infekčních onemocnění, při nichž se nařizuje izolace ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče, a nemocí, jejichž léčení je povinné
- § 4 Lékařské prohlídky u fyzických osob vykonávajících činnosti epidemiologicky závažné
- § 5 Zásady pro odběr a vyšetření biologického materiálu a náležitosti žádanky
- § 6 Požadavky na umístění a přístrojové a materiálové vybavení laboratoře provádějící laboratorní vyšetření na virus lidského imunodeficitu
- § 7 Příjem a ošetřování fyzických osob ve zdravotnických zařízeních a ústavech sociální péče
- § 8 Sterilizace, vyšší stupeň dezinfekce, dezinfekce
- § 9 Manipulace s prádlem
- § 10 Hygienické požadavky na úklid

Legislativní požadavky v oblasti hygieny II

Zákon č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách a jejich poskytování

- **§ 16** Podmínky udělení oprávnění k poskytování zdravotních služeb

.....
- i) **orgán ochrany veřejného zdraví schválil provozní řád** zdravotnického zařízení podle zákona o ochraně veřejného zdraví,

- **§ 47 (4)** Poskytovatel lůžkové péče je povinen v rámci prevence a kontroly infekcí zpracovat **program pro prevenci a kontrolu infekcí spojených se zdravotní péčí a zajistit jeho činnost.** Zaměření tohoto programu musí odpovídat charakteru poskytované zdravotní péče a musí vycházet z průběhu hodnocení rizika vzniku infekcí spojených se zdravotní péčí v konkrétních podmínkách daného poskytovatele.

Legislativní požadavky v oblasti hygieny

III

Související legislativa

Epidemiologie

- Vyhláška č.537/2006 Sb., **o očkování proti infekčním nemocem**, ve znění pozdějších předpisů
- Metodický pokyn MZ ČR **Prevence virového zánětu jater** A (VHA), B (VHB), C (VHC), E (VHE), Věst.MZ ČR č.2/2008
- Věstník MZ ČR č.10/2006 Standard efektivní klinické péče – **invazivní meningokoková onemocnění**
- Metodický návod MZ ČR č. 5/2001, **nakládání s odpadem** ve zdravotnických zařízeních
- Vyhláška č. 473/2008 Sb., o systému **epidemiologické bdělosti** pro vybrané infekce
- Metodický návod – **hygiena rukou** při poskytování zdravotní péče, Věst.MZ ČR 5/2012
- Metodický návod č. 5/2003, Věstník MZ č. 8/2003: Řešení problematiky infekce **HIV/AIDS** v ČR

Legislativní
požadavky v
oblasti hygieny
III
Související
legislativa
Hygiena výživy
a komunální
hygiena

- Vyhl.č. 137/2004 Sb., o **hygienických požadavcích na stravovací služby** a o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných, v platném znění
- Evropské nařízení č. 852/2004 **o hygieně potravin**
- Vyhl.č.252/2004 Sb., kterou se stanoví **hygienické požadavky na pitnou a teplou vodu** a četnost a rozsah kontroly pitné vody, ve znění vyhl.č.187/2005 Sb. a vyhl.č.193/2006 Sb.
- Zákon č.256/2001 Sb., **o pohřebnictví**, v platném znění
- Vyhl.č.6/2003 Sb., kterou se stanoví hygienické limity chemických, fyzikálních a biologických **ukazatelů pro vnitřní prostředí obytných místností některých staveb**
- Vyhl.č. 12/2012 Sb., o požadavcích na minimální technické a věcné vybavení zdravotnických zařízení
- Zákon č. 123/2000 Sb., **o zdravotnických prostředcích** a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech
- Vyhl.č. 255/2003 Sb., kterou se stanoví **správná lékařská praxe**

Legislativní požadavky v oblasti hygieny

III

Související legislativa

Hygiena práce

- Vyhláška **MZ ČR 432/2003 Sb., kterou se stanoví podmínky pro zařazování prací do kategorií**, limitní hodnoty ukazatelů biologických expozičních testů, podmínky odběru biologického materiálu pro provádění biologických expozičních testů a náležitosti hlášení prací s azbestem a biologickými činiteli
- Nařízení vlády č. **361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci**, v platném znění
- Nařízení vlády ČR č. **148/2006 Sb.**, o ochraně zdraví před nepříznivými účinky hluku a vibrací
- Vyhl. MZ ČR č. **288/2003 Sb.**, kterou se stanoví práce a pracoviště, které jsou zakázány těhotným ženám, kojícím ženám, matkám do konce 9. měsíce po porodu a mladistvým
- Nařízení vlády č. **1/2008 Sb.**, o ochraně zdraví před neionizujícím zářením